

Міністерство науки і освіти України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-264М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи з
навчальної дисципліни

**«СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП
усіх форм навчання

Схвалено науково-
методичною радою НУВГП
Протокол № 5
від 20.10. 2021 року

Рівне – 2021

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Світове господарство та міжнародні економічні відносини» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП усіх форм навчання [Електронне видання] / Гарнага О. М. – Рівне : НУВГП, 2021. – 24 с.

Укладач:

Гарнага О. М., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та міжнародного бізнесу.

Відповідальна за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства та міжнародного бізнесу.

Вчений секретар
науково-методичної ради:

Костюкова Т. А.

© О. М. Гарнага, 2021
© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.	3
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.	4
2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.	5
3. САМОСТІЙНА РОБОТА	13
3.1. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ	19
3.2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ ЗВІТУ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ	20
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	22
ДОДАТОК А. Зразок оформлення титульної сторінки	24

ВСТУП

Підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на європейському та внутрішньому ринках праці, здатних до компетентної, відповідальної й ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів неможливе без засвоєння матеріалу практичних занять та систематичної самостійної роботи.

Метою методичних вказівок є визначення вимог та умов, необхідних для організації практичних занять та самостійної навчальної й наукової праці студентів.

Ці методичні вказівки спрямовані на вирішення таких головних завдань:

- створення умов для реалізації єдиного підходу до організації практичних занять та самостійної роботи студентів;
- сприяння формуванню у студентів навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи;
- сприяння розвитку й поглибленню професійних, наукових і практичних інтересів студентів;
- сприяння формуванню професійних якостей, знань, умінь і навичок майбутніх фахівців та гармонійного розвитку особистості студента.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є досягнення студентами сучасного фундаментального, конструктивного мислення та системи спеціальних знань з світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Завданням дисципліни є вивчення світового господарства та міжнародних економічних відносин, що мають місце у системі міжнародної економіки.

В даній розробці наводяться загальні рекомендації щодо вивчення дисципліни, перелік тем до практичних занять та виконання самостійної роботи, список рекомендованої літератури та питання гарантованого рівня знань.

В кінці навчального семестру передбачено форму контролю – залік.

Перелік компетентностей, якими оволодівають здобувачі вищої освіти у процесі вивчення дисципліни:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні результати навчання:

РН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

РН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

До переліку соціальних, «м'яких» навичок можна віднести: аналітичні навички, формування власної думки, здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до комплексного вирішення проблеми, економічна компетентність та інші.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Світове господарство та міжнародні економічні відносин як наука

Мета: з'ясувати місце світового господарства та міжнародних економічних відносин в системі наук, предмет, метод і функції, розглянути ключові поняття та базові моделі міжнародної економіки.

План практичного заняття:

1. Світове господарство в системі наук.
2. Сутність та етапи становлення міжнародної економіки.
3. Предмет, об'єкт та суб'єкти міжнародної економіки.
4. Базові поняття, методологія та функції міжнародної економіки.
5. Систематизація країн світу за регіональною, організаційною ознаками та рівнем економічного розвитку.

Ключові поняття: міжнародна економіка, міжнародний поділ праці, світовий ринок, світове господарство, міжнародні економічні відносини, розвинені країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою, міжнародні економічні організації, резиденти, нерезиденти, міжнародний поділ факторів виробництва, міжнародна мікроекономіка, міжнародна макроекономіка.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні етапи еволюції світового господарства.
2. Поясніть відмінності між світовим ринком, світовим господарством та міжнародною економікою.
3. Дайте визначення предмету, об'єкту і суб'єктів міжнародної економіки.
4. Розкрийте суть міжнародного поділу праці. Які чинники його визначають?
5. Охарактеризуйте групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
6. Які країни відносяться до економічно розвинутих країн?

7. По яким критеріям визначаються країни з перехідною економікою?

8. Яке становище країн, що розвиваються?

9. Які країни є новими індустріальними країнами?

10. Які показники характеризують ступінь відкритості національної економіки?

11. Чим мала відкрита економіка відрізняється від великої відкритої економіки?

Рекомендована література: 1, с. 6-35; 2, с.10-44; 3, с. 9-29; 4, с.6-35; 5, с. 13-66; 6, с.13-66; 8, с.7-16; 8, с. 9-19.

Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі

Мета: розглянути базові концепції та моделі міжнародної торгівлі, проаналізувати еволюцію теоретичних поглядів на причини і наслідки міжнародного обміну.

План практичного заняття:

1. Концепції міжнародної торгівлі меркантилізму.

2. Класичні теорії міжнародної торгівлі.

3. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі.

4. Новітні теорії міжнародної торгівлі.

Ключові поняття: меркантилізм, „гра з нульовою сумою”, протекціонізм, активний торговельний баланс, абсолютна перевага, природна перевага, набута перевага, „гра з позитивною сумою”, порівняльна перевага, закон інтернаціональної вартості, альтернативні витрати, відносні ціни, теорема Хекшера-Оліна, теорема Хекшера-Оліна – Семюелсона, парадокс Леонтьєва.

Контрольні запитання до теми

1. Яку роль відіграла теорія меркантилізму у розвитку теорії і практики міжнародної торгівлі?

2. Сформулюйте принципи абсолютної та порівняльної переваг.

3. Чим відрізняються теорії порівняльних і альтернативних переваг?

4. Який інструментарій застосовується для аналізу впливу міжнародної торгівлі у неокласичних теоріях?

5. Чим пояснює причини міжнародного обміну теорія Хекшера-Оліна?

6. На яких чинниках міжнародного обміну зосереджують увагу новітні теорії міжнародної торгівлі?

Практичні завдання

Задача 1.

Модель світової економіки представлена двома країнами – А та В, які виробляють два види товарів – печиво і цукерки. Виробничі можливості країн (випуск у тис. кг) характеризують дані таблиці:

Країни	<i>Печиво</i>	<i>Цукерки</i>
<i>А</i>	12	4
<i>В</i>	2	8

Визначте альтернативні витрати виробництва товарів у кожній з країн та профіль їх спеціалізації у міжнародному обміні.

Задача 2.

Модель світової економіки представлена двома країнами – США та Норвегією, які виробляють два види товарів – пшеницю і рибу. США із залученням всіх ресурсів можуть виробити 500 тонн пшениці або 250 тон риби. Норвегія, використовуючи всі ресурси, може виробити 200 тон пшениці або 200 тон риби. В умовах автаркії США виробляють і споживають 350 тон пшениці і 75 тон риби, Норвегія – 100 тон пшениці і 100 тон риби. В умовах вільної торгівлі на світовому ринку встановлюється мінове співвідношення 1 т риби = 1,5 т пшениці, а фактичні обсяги експорту й імпорту країн становлять 100 тон 9 риби та 150 тон пшениці.

Виконайте наступні завдання:

1. визначте альтернативні витрати виробництва товарів у кожній з країн та профіль спеціалізації країн у міжнародному обміні згідно з принципом порівняльних переваг;

2. побудуйте криві виробничих та торговельних можливостей країн;

3. визначте вигравш від спеціалізації та торгівлі для кожної країни;

4. позначте на графіках відрізки, які відповідають експорту та імпорту країн, точки внутрішнього споживання до і після спеціалізації та торгівлі;

5. зробіть висновки відносно впливу міжнародного обміну на економічне зростання та добробут країн.

Рекомендована література: 1, с. 71-86; 3, с. 31-44; 4, с.46-53; 8, с. 103-145.

Тема 3. Міжнародна торговельна політика

Мета: з'ясувати переваги і ризики політики свободи торгівлі та політики фритредерства, розглянути інструменти та проаналізувати економічні наслідки запровадження тарифних і нетарифних торговельних обмежень.

План практичного заняття:

1. Свобода торгівлі та протекціонізм.
2. Засоби регулювання міжнародної торгівлі. Митно-тарифні інструменти торговельної політики.
3. Економічні наслідки мита.
4. Нетарифні інструменти торговельної політики.

Ключові поняття: фритредерство, протекціонізм, теорема Столпера-Семюелсона, теорема Семюелсона-Джонса, теорема Рибчинського, „голландська хвороба”, ефект особливих інтересів, митний тариф, реальний рівень митного захисту, тарифна ескалація, фіскальний ефект, споживчий ефект, ефект перерозподілу, ефект захисту, квота, „добровільні” експортні обмеження, субсидія, демпінг.

Контрольні запитання до теми:

1. У чому полягають відмінні між політикою свободи торгівлі та протекціонізмом?
2. Які аргументи зазвичай застосовують національні виробники, вимагаючи від уряду запровадження торговельних обмежень?
3. Охарактеризуйте тарифні та нетарифні інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.
4. Як мито на імпортні товари впливає на економічний добробут країни, яка його запроваджує?

5. Чим вплив мита на економічний добробут відрізняється від впливу квоти?

6. Що розуміється під «добровільним» обмеженням експорту?

Рекомендована література: 1, с. 123-135; 3, с. 52-64; 4, с. 56-64; 7, с.61-76.

Практичні завдання

Задача 1.

Країна А виробляє літаки. Частка вартості імпортованих комплектуючих в ціні кінцевої продукції складає 25%. З метою захисту національних виробників і рівня зайнятості уряд країни А встановлює митний тариф, згідно з яким ставка мита на імпортований літак складає 15%, а на імпортовані матеріали та комплектуючі, які використовуються у літакобудуванні – 10%.

Визначте:

1. реальний (ефективний) рівень митного захисту;
2. як зміниться реальний рівень митного захисту, якщо тариф на імпортовані комплектуючі підвищиться до 25% за інших рівних умов?
3. як зміниться реальний рівень митного захисту, якщо за початкових умов питома вага імпортованих компонентів зросте до 50%?

Задача 2.

Внутрішній попит на мобільні телефони малої країни D та їх пропонування описуються рівняннями $Q_p = 100 - P$; $Q_s = 2P - 50$. За світовою ціною 30 дол. за один мобільний телефон японські виробники можуть поставити на ринок країни D необмежену їх кількість. З метою захисту національних виробників мобільних телефонів уряд країни D застосовує специфічне мито у розмірі 10 дол. на одиницю продукції.

Виконайте наступні завдання:

1. визначте рівноважну ціну (дол.) та рівноважну кількість (тис. шт.) мобільних телефонів на внутрішньому ринку країни D у закритій економіці; проілюструйте графічно рівновагу у закритій економіці;
2. зробіть побудову до графіка, яка проілюструвала б пропонування мобільних телефонів з боку японських

виробників за світовою ціною, визначте обсяг попиту на мобільні телефони покупців країни D, обсяг пропонування її виробників та обсяг імпорту у відкритій економіці;

3. зробіть добудову до графіка, яка проілюструвала б зміни у пропонуванні мобільних телефонів з боку японських експортерів після запровадження ввізного мита, визначте обсяг попиту на мобільні телефони покупців країни D, обсяг пропонування її виробників та обсяг імпорту;

4. визначте величини складових втрат надлишку споживачів (ефектів перерозподілу, захисту, фіскального та споживчого ефектів) та проілюструйте їх графічно;

5. зробіть висновки відносно впливу ввізного мита на суспільний добробут країни, яка його запроваджує.

Тема 4. Міжнародна торгівля товарами і послугами

Мета: з'ясувати показники та тенденції динаміки і структури світового ринку товарів і послуг, проаналізувати роль СОТ у лібералізації міжнародної торгівлі.

План практичного заняття:

1. Визначення світового ринку товарів і послуг.
2. Міжнародна торгівля, її методи та показники.
3. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури.
4. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
5. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/СОТ.

Ключові поняття: світовий ринок, міжнародна торгівля, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт, міжнародна товарна біржа, угоди «спот», форвардні угоди, ф'ючерсні угоди, хеджування, міжнародний аукціон, міжнародні тендери, зовнішньоторговельний оборот, світовий товарооборот, зовнішньоторговельне сальдо, географічна структура міжнародної торгівлі, товарна структура міжнародної торгівлі, ГАТТ, СОТ.

Контрольні запитання до теми:

1. Дайте визначення світового ринку.

2. Охарактеризуйте методи міжнародної торгівлі.
3. Які показники характеризують обсяги, структуру та динаміку міжнародної торгівлі?
4. Охарактеризуйте динаміку та структуру сучасної міжнародної торгівлі.
5. Які тенденції характерні для сучасної міжнародної торгівлі?
6. У чому полягають особливості міжнародної торгівлі послугами?
7. Яку роль у регулюванні і розвитку міжнародної торгівлі відіграє СОТ?

Рекомендована література: 1, с. 93-107; 2, с. 131-172; 3, с. 75-92; 4, с.35-46; 6, с. 196-246; 8, с.45-66; 9, с. 61-138.

Тема 5. Міжнародний рух робочої сили.

Мета: аналіз сутності, причин, форм та сучасних особливостей міжнародної трудової міграції, з'ясування її позитивних та негативних наслідків для країн-донорів та країн-реципієнтів, та виявлення головної проблеми світового ринку праці, яка виникає внаслідок глобалізації економіки.

План практичного заняття:

1. Сутність, показники, форми та теоретичні основи аналізу міжнародної міграції робочої сили.
2. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
3. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили.
4. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.
5. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
6. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

Ключові поняття: міжнародна трудова міграція, міжнародна міграція населення, еміграція, імміграція, рееміграція, міграційне сальдо, валова міграція, „втеча інтелекту”, міграційний капітал, міграційна політика, Міжнародна

організація праці (МОП), Міжнародна організація з міграції (МОМ), міжнародна міграція населення.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте причини міжнародної трудової міграції.
2. У чому полягають особливості сучасної міжнародної трудової міграції?
3. Охарактеризуйте основні етапи міжнародної міграції.
4. Проаналізуйте наслідки міжнародного переміщення робочої сили для країн-донорів, країн-реципієнтів та міжнародної економіки в цілому.
5. Якими є причини «відпливу інтелекту»?
6. Чому міграційні процеси потребують міжнародного регулювання?
7. Дайте поняття світового ринку праці.
8. Які основні тенденції розвитку світового ринку праці?
9. Що є причинами пошвавлення процесу глобалізації ринку праці?
10. Який ринок був найбільш розвинутим міжнародним ринком праці?

Практичні завдання

Задача

На початок 2021 р. населення Австралії становило 22380 тис. чол., з них 21% – іммігранти. За рік з країни виїхали на постійне або тривале тимчасове проживання 0,2% населення, а вїхали до країни на постійне або тривале тимчасове проживання 158,76 тис. осіб. **Визначте:**

1. масштаб вибуття;
2. міграційне сальдо;
3. обсяг валової міграції;
4. число іммігрантів на початок та на кінець 2021 року;
5. зміну питомої ваги мігрантів у загальній чисельності населення.

Рекомендована література: 1, с. 134-253; 2, с. 267-290; 3, с. 95-118; 4, с. 82-88; 5, с. 354-397; 6, с. 394-411; 7, с. 78-98; 8, с. 213-233; 9, с. 189-207.

Тема 6. Міжнародний рух капіталу: інвестиційна та виробнича діяльність

Мета: з'ясування сутності, чинників, форм та сучасних особливостей міжнародного руху капіталу, його наслідків для країн-донорів та країн-реципієнтів, розгляд місця і ролі транснаціональних корпорацій у сучасній міжнародній економіці.

План практичного заняття:

1. Сутність, чинники, форми, показники та сучасні особливості міжнародного руху капіталу.
2. Прямі іноземні інвестиції.
3. Транснаціональні корпорації.
4. Сутність портфельного інвестування.
5. Диверсифікація портфелю активів.
6. Переваги та недоліки портфельних інвестицій.

Ключові поняття: міжнародний рух капіталу, міжнародні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції, „втеча капіталу”, транснаціональні корпорації, індекс транснаціональності, стратегічні транснаціональні альянси.

Контрольні запитання до теми:

1. Якими є основні причини міжнародного руху капіталу?
2. Які особливості притаманні сучасному етапу міжнародного руху капіталу?
3. Чим прямі іноземні інвестиції відрізняються від портфельних?
4. Якими є наслідки прямих іноземних інвестицій для країн донорів і країн-реципієнтів?
5. Які чинники визначають інвестиційний клімат країни?
6. Які характерні ознаки відрізняють ТНК? З чим пов'язане підвищення їх ролі і значення у сучасній міжнародній економіці?
7. Які іноземні інвестиції називають пасивними, а які активними?
8. Розкрийте теорію портфелю.
9. Які інструменти може включати міжнародний інвестиційний портфель?

10. Перелічіть переваги та недоліки міжнародного портфельного інвестування.

Рекомендована література: 1, с. 162-204; 2, с. 402-453; 3, с. 123-135; 4, 68-79; 5, с. 170-236; 6, с. 297-319; 7, с. 78-93; 8, с. 181-189; 9, с. 153-168.

Тема 7. Міжнародний рух капіталу: запозичення та кредитування

Мета: розгляд сутності, функцій та форм міжнародного кредитування, аналіз його економічних наслідків для країн-кредиторів і країн-боржників, з'ясування причин виникнення шляхів розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості.

План практичного заняття:

1. Сутність, функції та форми міжнародного кредитування.
2. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування.
3. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.

Ключові поняття: міжнародне запозичення та кредитування, принципи кредитування, комерційний (товарний) кредит, банківський (грошовий) кредит, „зв'язаний кредит”, євроринок, євровалюта, міжчасовий вибір, чистий боржник, чистий кредитор, зовнішній борг, індикатори зовнішньої заборгованості, криза зовнішньої заборгованості, Паризький клуб, Лондонський клуб, реструктуризація зовнішнього боргу, дефолт.

Контрольні запитання до теми

1. Які функції виконує міжнародний кредит?
2. Охарактеризуйте позитивні і негативні наслідки міжнародного кредитування.
3. У чому полягають причини міжнародної заборгованості?
4. Якими є шляхи розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості?
5. Яку роль у вирішенні проблеми міжнародної заборгованості відіграють Паризький і Лондонський клуби?

Рекомендована література: 1, с. 194-224; 2, с. 358-399; 3, с. 147-164; 5, с. 253-330; 6, с. 360-382; 7, с. 78-92; 8, с. 195-207; 9, с. 168-178.

Тема 8. Міжнародний науково-технологічний обмін

Мета: з'ясувати сутність, чинники та форми міжнародного науково-технологічного обміну, його тенденції та роль у розвитку сучасного світового господарства.

План практичного заняття:

1. Сутність, передумови та чинники міжнародного науково-технологічного обміну.
2. Форми міжнародного науково-технологічного обміну.
3. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну.
4. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.

Ключові поняття: міжнародний науково-технологічний обмін, патенти, ліцензії, копірайт, товарний знак, патентна угода, ліцензійна угода, роялті, паушальні платежі, “ноу-хау”, інжиніринг, франчайзинг, консалтинг, міжнародне технічне сприяння, технологічні гранти.

Контрольні запитання до теми:

1. У чому полягає сутність міжнародного переміщення технологій?
2. Охарактеризуйте комерційні форми міжнародного трансферу технологій.
3. Охарактеризуйте некомерційні форми міжнародного науково-технологічного обміну.
4. Перерахуйте вигоди, які отримують експортери та імпортери технологій.
5. У чому полягають особливості сучасного міжнародного науково-технологічного обміну?
6. У яких випадках паушальні платежі доцільніші, ніж роялті?

Рекомендована література: 2, с. 457-498; 3, с. 168-181; 4, с. 89-94; 6, с. 421-441; 7, с. 114-130.

Тема 9. Світовий валютний ринок

Мета: розгляд сутності та різновидів валюти й валютного курсу, аналіз механізму функціонування валютного ринку та чинників, що впливають на його рівновагу; розгляд механізмів функціонування, особливостей, переваг та недоліків міжнародних валютних систем, що історично склалися на різних етапах розвитку світового господарства.

План практичного заняття:

1. Валюта та її класифікація.
2. Валютний курс та його різновиди.
3. Теорії валютного курсу.
4. Теорія паритету купівельної спроможності
5. Становлення світової валютної системи: золотий стандарт.
6. Бреттон-Вудська валютна система.
7. Ямайська валютна система.
8. Європейська валютна система.

Ключові поняття: валюта, світова валютна система, система золотого стандарту, золотий паритет, „золоті точки”, золотозливковий стандарт, золотодевізний стандарт, Бреттон-Вудська валютна система, стерилізація, СДР, Ямайська валютна система, „європейська валютна змія”, Європейська валютна система, ЕКЮ, монетарна інтеграція, євро.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні засади функціонування системи золотого стандарту. Чи можливе відновлення золотого стандарту в сучасних умовах?
2. Які нові можливості регулювання міжнародних валютних відносин з'явилися внаслідок Бреттон-Вудської конференції?
3. Які чинники призвели до розпаду системи золотого стандарту? Бреттон-Вудської валютної системи?
4. Охарактеризуйте сучасну світову валютну систему.
5. Які з історично відомих міжнародних валютних систем ґрунтувалися на режимі фіксованих валютних курсів? Завдяки яким механізмам забезпечувалася їх підтримка?
6. Якими були основні причини створення Європейської валютної системи?

Практичні завдання

Завдання 1.

Припустимо, що за інших рівних умов внаслідок підвищення рівня доходів у США попит американських споживачів на японські товари зростає.

Поясніть: 1) як ця подія вплине на стан платіжних балансів країн; 2) яким був би механізм врегулювання дефіциту (активу) платіжного балансу, якби діяла: а) Система золотого стандарту; б) Бреттон-Вудська валютна система; в) Ямайська валютна система.

Завдання 2.

Припустимо, що попит на долар США та його пропонування на валютному ринку України описуються рівняннями: $Q_D = 2,5 - 0,2P$; $Q_S = 0,5 + 0,1P$ (де P – ціна 1 долара у гривнях; Q – млн. дол.).

Визначте:

1. рівноважний обмінний курс долара;
2. як зміниться рівноважний обмінний курс, якщо внаслідок посилення політичної та економічної нестабільності в Україні попит на долар збільшиться на 25%?
3. як зміниться обмінний курс порівняно з початковим рівноважним, якщо приплив іноземних інвестицій спричинить збільшення пропонування доларів на 20%?

Завдання 3.

Припустимо, що вартість споживчого кошика в Україні становить 2500 грн., а в США – 500 дол. Річний темп інфляції в Україні склав 25%, а в США – 5%.

Визначте, як зміниться обмінний курс валют, розрахований згідно з паритетом купівельної спроможності.

Рекомендована література: 1, с. 290-322; 3, с. 241- 255; 4, с. 126-129; 5, с. 413-466; 6, с. 323-349; 7, с. 132-148; 8, 241-257; 9, с. 208-247; 9, с. 300-339.

Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація економічного розвитку

Мета: з'ясувати сутність, передумови та основні етапи (форми) міжнародної інтеграції, проаналізувати її ефекти та розглянути основні міжнародні регіональні інтеграційні угруповання. Аналіз сутності, чинників та форм прояву глобалізації міжнародної економіки, її протиріч, переваг і ризиків для країн-лідерів і країн-аутсайдерів глобалізації, розгляд глобальних проблем міжнародної економіки та шляхів їх вирішення.

План практичного заняття:

1. Сутність та передумови міжнародної економічної інтеграції.
2. Рівні та форми, цілі та ефекти міжнародної економічної інтеграції.
3. Основні інтеграційні угруповання в міжнародній економіці.
4. Сучасні особливості розвитку міжнародної економічної інтеграції.
5. Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки.
6. Протиріччя, переваги та ризики глобалізації.
7. Глобальні проблеми міжнародної економіки.

Ключові поняття: міжнародна економічна інтеграція, мікроінтеграція, макроінтеграція, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз, повна інтеграція, часткова інтеграція, регіональна інтеграція, міжрегіональна інтеграція, кілька рівнева інтеграція, глобалізація, глобалістика, соціально-економічна глобалізація, глобальна економіка, індекс глобалізації, показники економічної глобалізації, показники соціальної глобалізації, показники політичної глобалізації, регіоналізація світового господарства, переваги та ризики глобалізації, антиглобалізм, глобальні проблеми людства.

Контрольні запитання до теми

1. Якими були об'єктивні та суб'єктивні передумови міжнародної регіональної інтеграції?
2. Охарактеризуйте рівні розвитку інтеграції.
3. Охарактеризуйте класичні форми міждержавної інтеграції.

4. Дайте порівняльну характеристику митного та економічного союзу.

5. Які країни увійшли до Європейського економічного співтовариства?

6. Якими були етапи становлення європейської інтеграції?

7. Охарактеризуйте основні складові інституційної структури ЄС.

8. Охарактеризуйте основні суперечності розвитку європейської економічної інтеграції.

9. Які чинники стали визначальними у трансформації міжнародної економіки у глобальну?

10. Чому сучасний глобальний економічний простір називають біполярним?

11. Охарактеризуйте позитивні і негативні наслідки глобалізації.

12. Які специфічні ознаки дозволяють віднести проблему до глобальних?

13. У чому найбільш гостро проявилася проблема нестачі природних ресурсів? Чи є можливості її вирішення?

14. Якими є позитивні наслідки енергетичної та сировинної глобальної проблеми?

15. Якими є форми прояву сучасної екологічної кризи?

16. Як глобальна демографічна проблема пов'язана з глобальною продовольчою проблемою?

Рекомендована література: 1, с. 360-375; 2, с. 503-535; 3, с. 288-324; 5, с. 557-604; 6, с. 471-497; 7, с. 162-174; 8, с. 325-360; 9, с. 324-338; 1, с. 381-391; 2, с. 224-265; 3, с. 331-352; 5, с. 620-707; 6, с. 504-517; 7, с. 176-190; 8, с. 301-320.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

3.1. Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 3.2. Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи:

1. Письмовий звіт за темами, вказаними в п. 3.2.
2. Презентація наукової статті.
3. Написання наукової статті для публікації.
4. Підготовка виступу на студентську конференцію.

3.2. Перелік тем для написання звіту про самостійну роботу

1. Поняття «світового господарства та міжнародних економічних відносин».
2. Суть міжнародного поділу праці. Які чинники його визначають?
3. Охарактеризуйте групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
4. Країни, що відносяться до економічно розвинутих країн.
5. Поняття планування в міжнародних економічних відносинах.
6. Принципи абсолютної та порівняльної переваг.
7. Різниця теорії порівняльних і альтернативних переваг?
8. Інструментарій, що застосовується для аналізу впливу міжнародної торгівлі у неокласичних теоріях
9. Сутність теорії Хекшера-Оліна.
10. Етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх сутність.
11. Початковий етап становлення аналізу міжнародних економічних відносин (друга половина 50-х рр.).
12. Порівняльні дослідження зовнішньої політики, структурно-функціональний аналіз зовнішньої політики.
13. Аналіз міжнародних економічних відносин.
14. Виклики глобалізації для аналізу зовнішньої політики.
15. Співвідношення традиційної та нової парадигм у аналізі міжнародних економічних відносин.
16. Поведінка держави на міжнародній арені. Методи аналізу та критерії оцінки.
17. Тарифні та нетарифні інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.

18. Вплив мита на імпорتنі товари на економічний добробут країни, яка його запроваджує.

19. Що розуміється під «добровільним» обмеженням експорту?

20. Джерела інформації в сфері міжнародних економічних відносин.

21. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури.

22. Особливості міжнародної торгівлі послугами.

23. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/СОТ.

24. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції.

25. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили.

26. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.

27. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.

28. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

29. Брейнстормінг. Основні принципи та етапи брейнстормінгу.

30. Сутність, чинники, форми, показники та сучасні особливості міжнародного руху капіталу.

31. Прямі іноземні інвестиції.

32. Транснаціональні корпорації.

33. Сутність портфельного інвестування.

34. Диверсифікація портфелю активів.

35. Переваги та недоліки портфельних інвестицій.

36. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування.

37. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.

38. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну.

39. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.

40. Теорії валютного курсу.
41. Становлення світової валютної системи: золотий стандарт.
42. Бреттон-Вудська валютна система, Ямайська валютна система, Європейська валютна система.
43. Основні інтеграційні угруповання в міжнародній економіці.
44. Сучасні особливості розвитку міжнародної економічної інтеграції.
45. Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки.
46. Протиріччя, переваги та ризики глобалізації.
47. Глобальні проблеми міжнародної економіки
48. Вибір ефективних засобів в реалізації стратегічних інтересів держави на міжнародній арені (воєнні, політичні, економічні, ідеологічні, культурні та ін.).
49. Оцінка стратегічних ризиків держави на міжнародній арені та можливих негативних наслідків.
50. Врахування національного характеру та культурних особливостей народу при прогнозуванні зовнішньої політики.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. Міжнародна економіка : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 416 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1394_46716781.pdf
2. Голікова А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини : підручник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с. URL: <http://international-relationstourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/dale84517cfd25b5ad61025384ff017.pdf>
3. Гронтковська Г. Е., Ряба О. І., Венцурик А. М., Красновська О. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. : «Центр учбової літератури», 2014. 384 с.
4. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підруч. К. : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

5. Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М., Столярчук Я. М. Міжнародна економіка : підручник. К. : КНЕУ, 2014. 762 с. URL : <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/20915>

6. Мазаракі А. А., Мельник Т. М. Міжнародні економічні відносини : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.

7. Макуха С. М. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Х. : Право, 2012. 192 с. URL: [chttp://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Posib_Mi_gnar_ekonomika_2012.pdf](http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Posib_Mi_gnar_ekonomika_2012.pdf)

8. Савельєв Є. В., Зварач І. Я. Міжнародна економіка : підручник [для бакалаврів спеціальності «економіка»]. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 214 с.

9. Шталь Т. В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <https://www.unian.ua> – Українське Незалежне Інформаційне Агентство Новин
2. <https://www.ukrinform.ua> – Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ»
3. <http://institute.gorshenin.ua> – Київський інститут проблем управління імені Горшеніна
4. <http://dif.org.ua> – Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва
5. <http://razumkov.org.ua> – Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова
6. <http://www.fpri.kiev.ua> – Інститут зовнішньополітичних досліджень
7. <http://prismua.org/pro-radu/> – Рада зовнішньої політики «Українська призма»
8. <https://mfa.gov.ua/ua> – Міністерство закордонних справ України

**Зразок оформлення титульної сторінки звіту про
самостійну роботу**

Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра економіки підприємства та міжнародного бізнесу

**Звіт
про самостійну роботу**

**з дисципліни "Світове господарство та міжнародні
економічні відносини"**

Виконав(ла):

Студент __ курсу __ групи
спеціальності _____

П.І.Б. _____

Перевірив: (П.І.Б. викладача)

Рівне — 20__